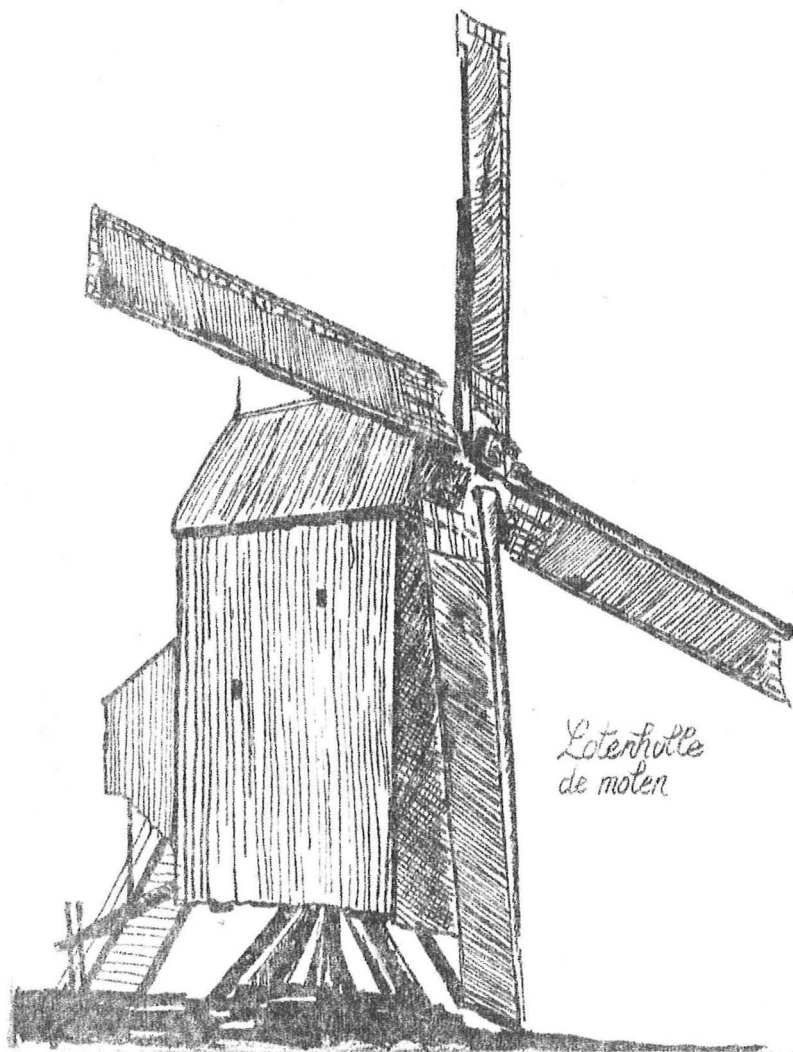

Driemaandelijks berichtenblad van de
heemkundige kring

HET LAND VAN NEVELE

maart
1975

jrg. VI

afl. 1.

Berichtenblad van de Heemkundige Kring
H E T L A N D V A N N E V E L E

Zesde jaargang, aflevering 1
januari 1975

De Heemkundige Kring "Het Land van Nevele" heeft als werkgebied de gemeenten Bachte-Maria-Leerne, Hansbeke, Landegem, Lotenhulle, Meigem, Merendree, Nevele, Poeke, Poesele, St.-Martens-Leerne, Vinkt, Vosselare en Zeveren-Deinze.

De vereniging streeft ernaar de studie van ons heem te bevorderen, de resultaten ervan te publiceren en actief bij te dragen tot de bescherming en het beheer van ons leefmilieu. Daartoe organiseert zij geregeld voordrachten, dia- en filmvoorstellingen, tentoonstellingen, uitstappen en wandelingen. Alle leden worden op die manifestaties uitgenodigd en kunnen er gratis aan deelnemen.

Het jaarlijks te betalen lidgeld bedraagt 200 fr. (gewoon lid) of 500 fr. (erelid) en kan overgeschreven worden op 000-0627981-03 van "Het Land van Nevele", Vosselarestreet 16, 9840 Landegem.

Bijdragen voor het Berichtenblad en andere briefwisseling dienen te worden toegestuurd aan J. LUYSSAERT, Veldestraat nr. 8, 9841 Merendree.

+
+   +

Bij de kafttekening :

Een verdwenen molen uit Lotenhulle.

In 1774 vatte Charles VAN DE VOORDE het plan op om een molen te laten bouwen op zijn grond gelegen aan de hoek van de Molenstraat en de Sparrestraat, richting Poeke.

De molen was gebouwd op een 5 cm hoge natuurlijke verhevenheid of molenberg.

Het molenlichaam zou een hoogte hebben van 13 m en de wieken zouden 12 m lang zijn. De molen bezat drie paar molenstenen : één paar met een diameter van 1,30 m. één paar van 1,40 m diameter, één paar van 1,60 m en een havercylinder voor het pletten van haver.

Daar er geketst werd (d.i. het ophalen van graanzakken of klutsen) met paard en kar, werd met houtskool het gewicht op de zakken aangeduid.

De stoere windreus werd in 1926 afgebroken. Aan de overkant in de Sparrestraat werd toen een machinale maalderij gebouwd. In 1962 werd het muldersbedrijf definitief stopgezet.

Tweehonderd jaar lang was de molen eigendom van dezelfde molenaarsfamilie. Charles VAN DE VOORDE werd opgevolgd door zijn zoon Felix. Een dochter van Felix huwde met Henri MUYS die de nieuwe molenaar werd. Tenslotte nam zijn zoon Remi het bedrijf over tot aan de afbraak

van de molen in 1926. Als enige resten van die molen is nog een ijzeren windijzer met de initialen C.V.D.V. (eigendom van de familie Muys) en een molensteen bewaard.

Deze inlichtingen werden mij verstrekt door de 80-jarige molenaar Remi MUYS.

Lucien DE ROO,
Lotenhulle.

+

+

+

TEENTJESTERTING TE MEIGEM

Onder de oude folkloristische gebruiken, die mettertijd verdwenen zijn, was de "Teentjesterting" één van de oudste en bekendste. Op de eerste zondag van de vasten, Zomerzondag genoemd, kwam het jonge volk uit de streek naar Meigem op bedevaart. De kerk van Meigem bezit namelijk een relikwie van de bebloede geselkolom. Ter verering van deze relikwie was er na de vespers ommeegang en tijdens de ommeegang werd niet alleen gebeden, maar ook gelonkt naar de jonge meisjes. Terwijl de bedevaarders aan iedere statie een "tientje" van de paternoster aan het bidden waren, probeerden trouwlustige jonge mannen, zo onopvallend mogelijk, op de tenen te trappen van hun uitverkorene. Als men op het einde van een weesgegroet zachtjes op de teen trapte van een jong meisje, dan gaf men daardoor het inzicht te kennen om met haar verkering aan te gaan. Dat gebeurde dan meestal voor een periode van 1 jaar. Het volgende jaar moest men dan beslissen of men met elkaar ging trouwen, ja dan neen. Dit eigenaardige gebruik zou van Germaanse oorsprong zijn en bewijst dat onze voorouders op dat gebied zeer vindingrijk waren. De woorden van het weesgegroet waren namelijk in dit geval niet toepasselijk op O.L. Vrouw, maar wel op het meisje. Na de kerkelijke plechtigheid werd er dan een dansfeest gehouden in de herberg "In Halfwege". Ook hier werd de boeiende bezigheid van het "Teentje tertien" lustig voortgezet. Deze herberg stond aan het Schipdonkkanaal, halfweg tussen Nevele en Deinze, op het einde van het Meigems kasseiken. Zij was

één van de 37 drankgelegenheden, die Meigem vroeger rijk was. Nu zijn er nog 2. "Waar is der oudren fierheid nu gevaren?". Na de tweede wereldoorlog kende dit aloude gebruik nog een zwakke heropflakking. Sindsdien echter behoort de "Teentjesterting" tot het rijke verleden van de landelijke folklore.

Armand BAUWENS,
Meigem.

+

+

+

DE NEVELSE WEEKMARKT

In het midden van Nevele-dorp ligt het marktplein, langs één zijde beplant met linden. Zeer vroeg reeds was het een handelsplaats bij uitstek, want het plein was gelegen aan de oude heerbaan komende van Kortrijk, ook de *Izegemse heerweg* genoemd. Nabij de markt kruiste ze de oude rivier de *Kale* of *Poekebeek*. Aan de oevers van die rivier rees het versterkt kasteel van de heer van Nevele op (1).

Naar gelang de *Stede van Nevele* (2) aangroeide steeg ook het belang van de markt. De weekmarkt wordt reeds voor het eerst vermeld in de 14de eeuw, terwijl in de 15de eeuw de zwijnsmarkt in gebruik wordt genomen.

Weldra rezen op de markt *commercie huizen* op, nl. "*De Ingele*", "*De Croone*", de stokerij en herberg "*De Roos*", "*De Swaen*" en "*De Hert*".

Tegen de Poekebeek werd "*De Haen*" opgericht en langs het kerkhof, waar het *uitleeshuisje* (3) gebouwd was, stond de herberg "*De Maen*".

Al deze gebouwen staan reeds in 1500 en 1597 bekend. Deze voornamen handelshuizen waren onmiddellijk betrokken in het marktgebeuren zoals trouwens ook de *boterwaag* en het *corenmetershuis*, dat toen lag aan de hoek van de Markt en de Meulenaerestraat, later Kernemelkstraat en nu A.C. Van der Cruyssenstraat. Het huis is

nu bewoond door dhr. De Schepper- De Geetere.

De zwijnsmarkt lag ongeveer 50 meter verder ten oosten van het Marktplein, langs de noorderkant van de St.-Jansstraat (nu Langemunt). Ten noorden paalde hij aan de *Kale*, op de plaats de *Oude Wal* genoemd. Het was een zeer geschikte los- en laadplaats op de oever van de rivier, nu het hof van dhr. August Van Haver.

Naast de zwijnsmarkt stond het neringhuis "*Sint Huibert*". Dit alles verdween in 1845 bij het graven van het kanaal van Schipdonk.

Op deze wekelijkse marktdag, die elke dinsdag plaats had, onderscheidden de Nevelaars zich door hun zo talrijke kramen, dat ze door de Franse bezoekers weldra "*Fortentiers*" werden genoemd.

Reeds in 1580 bracht het graanmeten 29 pond op. Dit bedrag liep terug tot 2 pond in 1774, omdat de magistraat de zogenoemde *Nevelse maat* had ingevoerd. Nochtans kwam er een spoedige heropbloei na het invoeren van de nieuwe meet-, weeg- en plaatsrechten in 1781. Het plaatsgeld beliep 1 oortje per 3 steen vlas of werk (d.i. afvaldraden van vlas) (4), het garen bracht tot 2 groten per pond op en ieder kraam betaalde 1 oortje plaatsgeld.

Op de wekelijkse marktdag werden vooral eieren, boter, vlas, garen, werk en allerlei graansoorten, aardappelen en fruit verhandeld. Hierbij waren de

bekende *Nevelse surelen*, een peersoort, vooral in trek.

Op de zwijnsmarkt werden varkens, koeien, runderen en paarden te koop aangeboden.

Op 20 Ventose van het jaar 13 werd een nieuwe regeling in verband met het plaatsgeld aangenomen : ze beliep 2 cent. per 25 eieren, 3 cent. per 2 kg boter, 2,5 cent. per 25 kg aardappelen, 4 cent. voor 25 kg appelen of peren, 4 cent. per 25 kg graan, 4 cent. per stuk werk (vlas-lijnwaad), 4 cent. voor 10 kg gebleekt linnen. Het plaatsgeld bedroeg 9 cent. voor een "*étalage mobile*", terwijl voor een plaatsruimte van 3 vierkante meter een bedrag van 27 cent. werd aange-rekend.

Op de zwijnsmarkt waren volgende tarieven in gebruik : paarden per hoofd 9 cent., koeien, runderen, vaarzen per hoofd 4 cent. en varkens per stuk 9 cent.

Om nu deze veemarkt, die perioden van opbloei en verval kende, weer te doen "*frequenteren*", besloot het gemeentebestuur onder *maire PAPELFU*, een premiestelsel in te voeren dat in voege trad op 20 Ventose van het jaar 13.

De kramen die de grootste hoeveelheid aardappelen, eieren, boter, garen, linnen, konijnevellen, peren, appels of het grootste aantal dieren op de markt brachten, ontvingen van de gemeentecommissaris puntenkaarten. Wie na zes maand het

grootste aantal punten bezat werd beloond met zeer waardevolle prijzen zoals zakdoeken van 3 en 9 fr., zilveren gordelssluitingen en uurwerken, verzilverde tabaksdozen, enz.

De gevolgen bleven niet uit. Volgens de gemeentesecretaris in zijn gemeenteraadsverslag van 1 Germinal jaar 13 "*frequenteerde*" de markt weer zeer goed.

Op 24 mei 1823 werd een nieuwe balans met strengen en gewichten aangekocht voor de *waag*. De opbrengst ervan bedroeg 141 gulden en het plaatsgeld bracht 75 gulden op.

Toch zou deze welvaart vlug dalen, want op 14 september 1838 schrijft de secretaris in zijn verslag onder

"Art. XIII. Merkten" : "Onze wekelijkse markt is zeer gering, den eenigen handel bestaat in rogge, tarwe, haver, boter, eieren en garen, de oorzaak hiervan is toe te schrijven aen de nabijheid van de merkten van Gent en Deinze en het gemak der steenwegen daer naertoe lijedende."

Een jaar later tracht men de markt te redden door opnieuw een premiestelsel in te voeren. Dat bracht wel weer enige verbetering.

Op 22 september 1852 werden de "*Condissen van de meet- weeg- en plaatsregten*" opnieuw versoepeld. De boter werd slechts 2 cent. per kg belast. De plaats- en weegrechten zullen enkel nog verschul-

digd zijn op de marktdagen voor die waren die zullen in het dorp gebracht worden 's voormiddags tot 12 uur.

Op 2 februari 1869 werd opnieuw een opbeuringspremie gestemd ten belope van 175 fr.

Stilaan laat de concurrentie van de weekmarkt van Deinze zich voelen. Vele inwoners en landbouwers van Nevele trekken te voet of met de kruiwagen, beladen met boter en eieren, langs het jaagpad van het kanaal naar Deinze.

Toch wordt de weekmarkt te Nevele nog redelijk bezocht. In de *"Wegwijzer van Gent en van Oost-Vlaanderen van 1886"* wordt de dinsdagmarkt van Nevele nog vermeld als druk bezocht.

Toch weldra naderde het einde. In 1889 richt de huurhouderij Kamiel BETTENS een dienst in met de *"Char-à-banc"* naar Deinze. Dit om de Nevelaars toe te laten wekelijks de markt daar te bezoeken. Dat betekende de definitieve ondergang van de Nevelse markt. De laatste dinsdag van september 1904 werd voor het laatst markt gehouden te Nevele.

In 1906 deed gemeentesecretaris Kamiel VAN DE CASTEELE met enkele ingezetenen een poging om de markt weer in te richten. Die poging leverde echter niet het verwachte resultaat op, zodat het bij deze laatste poging bleef.

A. JANSSENS,
Nevele.

- (1) A. JANSSENS, *Nieuwe gegevens over het kasteel van Nevele*, in *Berichtenblad van de heemkundige kring "Het Land van Nevele"*, jg. IV, afl. 1, blz. 25.
- (2) Spreekbeurt van Prof. Dr. J. VAN ROMPAEY over "*De heerlijkheid en stede van Nevele*" op de statutaire vergadering van 19 januari 1975 die binnenkort in ons tijdschrift zal verschijnen.
- (3) Het *uitleeshuisje* was een klein huisje vanwaar de veldwachter of de gemeentesecretaris berichten voorlas.
- (4) A. JANSSENS, *Vlasteelt, een verdwenen cultuur in Nevele*, in *Berichtenblad van de heemkundige kring "Het Land van Nevele"*, jg. V, afl. 1, blz. 11.

BRONNEN

- Cijnsboek van de Stede van Nevele, 1781.
- Ontvangboek van de Stede van Nevele, 1791 tot 1795.
- Registers van beraadslagingen van het college en de gemeenteraad over de jaren 18, 1823, 1827, 1833, 1838, 1852 tot 1885.

+

+

+

DORPSSCHETS VAN LOTENHULLE

Naam (x)

De eerste vermelding van de plaatsnaam a° 1206 luidt eenvoudig *Lo*. Ook in latere oorkonden wordt het dorp gewoon *Lho* (a° 1228) of *Lo* (a° 1254) genoemd. In 1330 treffen we voor het eerst een nadere omschrijving aan *Lo juxta Pouke* (*Lo* bij *Poeke*). Pas later verschijnt de naam *Lotenhulle*. Zoals in *Lochristi* is *ten hulle* een nadere omschrijving van de plaatsnaam *Lo*.

Algemeen wordt aangenomen dat een *lo* een benaming is voor een type bos, een open bos op droge zandgrond. Men vindt het in *Lo* in West-Vlaanderen, *Lochristi*, *Lovendegem*, *Korbeek-Lo* e.a.

Een *hul* is hetzelfde als een *hil* en het betekent "heuvel". Het woord bestond vroeger in onze woordenschat maar nu is het helemaal verdwenen. In de West-vlaamse toponymie komt het nog vaak voor onder de vorm *hil*, *hul*; in het Engels is dat natuurlijk *hill*. De *hul* van *Lotenhulle* is nu afgegraven.

(x) C. TAVERNIER, *De gemeentenamen van het Land van Nevele*, in *Berichtenblad van de heemkundige kring "Het Land van Nevele"*, jg. I, alf. 4, blz. 6.

Bodemgesteldheid

Behalve een groot aantal vijvers en moeren die vroeger het dorp omringden, strekte zich tot voor weinige jaren een bos uit over het grondgebied van Lotenhulle. Waarschijnlijk was het een overblijfsel van een urenlang woud dat zich over Aalter en Knesselare tot in Maldegem uitstrekte.

Volgens het landboek van 1639 lag het bos hoofdzakelijk in de *"wijk ofte beloop daer de wildernessen in ligghen, schedende op de zuutzijde vanden Cautere, lancxt de strate tot aen de Clijtestrate ...."*.

In een akte van 1569 wordt melding gemaakt van bosuitroeiing *"twee partien van gherooden bos, over zekere jaren ter culture ghebrocht"*.

Een ander deel van de gemeente lag tot in de vorige eeuw met brem en ander heigewas begroeid en droeg de naam *"de cleene Woestine"*.

Hoeven

Niettegenstaande de ongunstige bodem moet de landbouw al vroeg een betrekkelijke bedrijvigheid gekend hebben. In de XVe eeuw staan een groot aantal pachthoeven bekend, waarvan er nu nog enkele bestaan : *het goed sHerts* ter grootte van 24 bunder, waarvan de pachtprijs in 1438 tot 5 pond 8 schellingen grote en 14 pond vlas bedroeg; *het goed te Varesele*, 33 bunder groot; *Reibroek*, 9 bunder; *'t goed ter Biest*, 38 bunder; *'t hof te*

Baarle (bij Ruiselede), 12 bunder; *de Pluimstede*, 6 bunder; *Peerboomstede*; *Vormzele*; 't goed te *Beerblok*; 't goed te *Schuurveld*; 't goed te *Pittem*; 't goed ter *Lucht*.

Topografisch uitzicht

Het grondgebied van de gemeente beslaat een oppervlakte van 1767 ha. Het grenst ten noorden aan Aalter, Bellem en Hansbeke; ten oosten aan Nevele en Poesele; ten zuiden aan Poeke, Meigem en Vinkt en ten westen aan Ruiselede (West-Vlaanderen) en Poeke.

Het dorp ligt op 51°3'2" poolshoogte en 1°7'30" ten oosten van de mid-daglijn van Parijs en de kerkdorpel ligt 21 m boven de zeespiegel. Goede wegen zorgen voor een rechtstreekse verbinding met Aalter en Nevele.

Bodem en Hydrografie

De grond is over het algemeen goed, weinig zandachtig en zelfs op sommige plaatsen kleiachtig en moerassig, wat enigszins aan de polderstreek doet denken. Een deel brengt allerbeste tarwe voort.

De voornaamste beken en waterlopen zijn : de Poekebeek, het Oud Leiken en de Schuurveldbeek.

De Poekebeek ontspringt in Wingene (West-Vlaanderen), loopt op de grenzen van Ruiselede, Poeke en Vinkt naar Lotenhulle waar zij het Oud Leiken ontvangt en mondt uit in het kanaal van Schipdonk te Nevele. De Poekebeek werd

vroeger ook *Kalene* of *Oude Kalene* genoemd en was bevaarbaar. In 1616 werd door het bestuur van de *heerlijkheid van Varezele* onder Lotenhulle en de ingezetenen van Vinkt een nieuwe brug over de Poekebeek, tussen beide gemeenten, gelegd om aan de wagens, paarden en voetgangers van Brugge naar Oudenaarde en Deinze de overtocht over deze rivier mogelijk te maken. Om de kosten van de brug te dragen mocht op die brug een tol geheven worden : op een os of ander rund 6 d., op een schaap of varken 3 d.; en op elk geladen schip 8 sch.

De Schuurveldbeek vormt de grens van Lotenhulle met Nevele en Poesele en mondt in Poesele uit in de Poekebeek.

Lotenhulle kent volgende wijken en gehuchten : het Dorp, Malsen, Proosdij, Veldhoek, Baarlehoek, Kouter en Kannegat.

Landbouw

Volgens de eerste algemene landbouwopneming van 1846 telde men 500 landbouwbedrijven waarvan één van 40 tot 45 ha; twee van 30 tot 35 ha; vijf van 25 tot 30 ha; drie van 20 tot 25 ha; tien van 15 tot 20 ha en zeven van 10 tot 15 ha.

Het land was als volgt bebouwd:
132 ha 41 a tarwe; 3 ha 54 a masteluin;
283 ha 36 a rogge; 14 ha 39 a gerst; 53 ha 81 a haver; 11 ha 35 a bonen; 50 ha 36 a boekweit; 62 a tabak; 10 ha 35 a koolzaad; 68 ha 16 a vlas; 1 ha 95 a bietwortels; 13 ha 12 a wortels; 97 ha 44 a aardappelen en 78 ha 49 a klaver.

Bovendien telde men 8 ha 54 a braakland; 80 ha 84 a meersen en weiden; 33 ha 6 a boomgaard; 13 ha 20 a tuin; 260 ha 92 a bos en 30 ha 8 a onbebouwd land.

In 1834 waren er 76 paarden, 24 veulens, 577 stuks hoornvee, 338 varkens, 200 schapen en 20 geiten.

In 1846 liep het getal paarden op tot 106, het hoornvee tot 769 waaronder 36 trekkoeien, de kalveren tot 99. Men telde toen 182 schapen, 399 varkens en 178 geiten.

Ambacht en Nering

Vanouds bestonden er twee windmolens in Lotenhulle : de *Proosdijmolen*, toebehorende aan de proosdij van St.-Do-naas (Brugge) en de *Oudegoedmolen*. In de eerste helft van de XVIIe eeuw was er één brouwerij en volgens de officiële lijst van 1779 waren er naast drie brandewijnhuizen zonder naam nog volgende herbergen: *den Hert*, *den Franschen Schild*, *'t Meulken*, alle drie langs de heerweg naar Oudenaarde; *de Drij Koningen*, op de kleine plaats; *de Vogelenzang*, een halve mijl van de kerk, richting Nevele en *de Wilde Man*, vrije herberg, "Schaepgoed", brouwerij, stokerij en schuthuis. Een andere herberg *de Roose* wordt vermeld in 1580 en 1666.

In 1737 en 1767 bedroeg het aantal weefgetouwen 119 en in 1846 liep het aantal op tot 300.

In 1801 waren er slechts 1984 inwoners, waaronder 132 behoeftigen.

(vervolgt)

L. DE ROO,
Lotenhulle.

ANTOON J. VAN HOECKE,
DE LANDEGEMSE TEKENAAR, ETSER EN SCHILDER

Naar aanleiding van de retrospectieve tentoonstelling Antoon J. Van Hoecke, publiceert het Davidsfonds-Landegem in samenwerking met de heemkundige kring "Het Land van Nevele" een sobere en smaakvolle brochure over deze Landegemse tekenaar, etser en schilder.

Als hulde aan A. J. Van Hoecke nemen we voor onze leden de tekst van de brochure over.

"Een begaafd kunstenaar uit ons midden vierde een paar maanden geleden zijn vijfenzeventigste verjaardag. Inderdaad, de Landegemse tekenaar, etser en schilder Antoon J. VAN HOECKE werd op Kerstdag 1899 geboren.

Naar aanleiding van deze verjaardag nodigt Davidsfonds - Landegem U uit te komen kennis maken met de artistieke hoogtepunten in het oeuvre van A. J. VAN HOECKE. Uw bezoek wordt dan beslist - zoals de kunstcriticus Jef CRICK het uitdrukte - *"een peiselijk kuieren en rondzwerven door de Oostvlaamse landouwen, aan de boorden van de Leie en in de steden."*

Zijn vader was een fijnzinnig antiquair. Vanaf zijn prilste jeugd zag zijn zoon zich omringd van allerlei kunstvoorwerpen en antiekwiteiten. Zij maakten het dagelijks kader uit van zijn leven en deden in hem heel vroeg de liefde voor het schone ontwaken. Het resultaat hier-

van was dat hij spoedig belandde in de Academie voor Schone Kunsten, toen bestuurd door meester Jan Delvin. Vlug deed hij zich gelden als een vlijtig en bekwam leerling.

Na de eerste wereldoorlog zette hij zich voor goed aan het schilderen en liet zich liefst inspireren door de rijke Vlaamse natuur met haar wolken- en licht-effecten.

In 1924 huwde Antoon VAN HOECKE juffrouw Madeleine T'HOOF. Dit harmonisch huwelijk was een ware stimulans. Steeds, in goede en kwade dagen, was zij een buitengewone steun voor haar echtgenoot-kunstenaar.

Tussendoor begeleidde hij zijn vader op zijn talrijke antiquairsreizen doorheen Frankrijk, Duitsland en Nederland. Hij maakte er kennis met zeer vele steden, historische en oudheidkundige monumenten en bezocht talrijke musea. Dit alles had op de kunstenaar een verrijkend en verruimend effect.

Rond 1935 wijdde Antoon J. VAN HOECKE een studie aan de etsers en plaatsnijders van de 17e eeuw - de gulden eeuw uit onze kunstgeschiedenis. Daarnaast was hij ten zeerste geboeid door de Antwerpse en Noordnederlandse School, terwijl ook de Franse en Italiaanse etsers indruk op hem maakten. Rond deze tijd ontpopte Antoon VAN HOECKE zich dan ook specifiek als etser. In 1936 kwamen zijn etsen tot stand. Hierbij liet hij zich hoofdzakelijk inspireren door landschappen uit het "Land van Nevele" en de pit-

toreske hoekjes van zijn geboortestad
Gent.

In 1937 nam hij deel aan "Het
Gentse Salon" en in 1948 aan "Het Salon
voor Hedendaagse Kunst" te Brugge. Hij
exposeerde met succes te Brussel, in
vele Vlaamse steden en in het buitenland.

In 1943 verschenen een paar
merkwaardige albums met geëtste land-
schappen. De kunstenaar kreeg bij zijn
vele tentoonstellingen uiterst lovende
kritiek. Zo mocht Antoon VAN HOECKE zich
verheugen in de belangstelling van het
Brussels Prentenkabinet, dat een aantal
van zijn etsen aankocht.

Het mag gezegd dat Antoon
VAN HOECKE, samen met Jules DE BRUYCKER,
bij het kunstminnend publiek opnieuw de
liefde tot de grafische kunst gewekt
heeft.

Naast het landschap en het
stadsgezicht kwamen later zijn stilleven,
die in het bijzonder het antieke en folk-
loristische onderwerp tot ons laten
spreken. Hij zelf drukte het uit als
volgt :

*"Als kunstenaar, in een anti-
quairsmilieu opgegroeid, hoor ik al deze
voorwerpen een bijzondere taal spreken.
Eeuwen geschiedenis liggen erin verbor-
gen. Al deze dingen heb ik lief en ik
vang de trillingen op die er van uitgaan;
want het zijn voor mij geen ziellose
dingen. Zij weerspiegelen hun tijd. Zij
verklappen mij al hun geheimen en in die
mysterieuze atmosfeer zweeft er als het
ware iets van de ziel van hun vorige be-
zitters."*

Later krijgen we nog een ander genre in het oeuvre van Antoon J. VAN HOECKE, namelijk zijn composities. Deze werken zijn de vertolking van het bezonkene, het ideologische. Ze zijn gegroeid uit een persoonlijke visie, een filosofische, metafysische beschouwing van de dingen. In deze composities vinden we de diepzinnige kunstenaar die een eigen beeld, een eigen interpretatie aan zijn publiek meedeelt.

Het zou dan ook voor het Davidsfonds van Landegem en niet in het minst voor de kunstenaar zelf, een waar genoegen zijn indien U zelf kwam genieten van deze merkwaardige retrospectieve.

E. T'HOOFD.

+

+

+

De tentoonstelling is toegankelijk op pasen en paasmaandag 30 en 31 maart 1975 in de gemeentelijke jongensschool, Vosselarestraat, Landegem.

Openingsuren : van 10u.30' tot 12u.
en van 14u. tot 21u.

+

+

+

VOLKSGENEESKUNDE

- Een gapende wonde kan men succesvol genezen door ze te bestrooien met tot poeder gewreven "kalissie-hout" = fijn gestampt zoethout.

- Als de kinderen koorts hebben legt men "donderbladeren" op de tong : belangrijk schijnt wel te zijn dat de bladeren gepeld zijn.

- Het sap van netelen verlost je zeker van niersteen; het is aan te raden bij het nemen van dit netelsap veel te drinken - water natuurlijk !

- Verban snuif - zowel de witte als de bruine - uit uw onmiddellijke omgeving en vervang hem door poeder van gedroogde boterbloemwortels; dit poeder zal je ook verlossen van wratten.

- Kervel is een uitstekende groente, zuivert het bloed en wekt een goede eetlust. Gedroogde en tot poeder gewreven kervel mag zelfs in wijn gemengd worden, dan nog behoudt de kervel zijn eigenschappen : let er wel op de eerste bladeren, dus de eerste snede te gebruiken, wat gesneden wordt als toemaat is van minderwaardige kwaliteit.

- Thee getrokken uit gedroogde wortels van paardezurkel is een probaat middel tegen een te hoge bloeddruk.

- Het wordt straks de tijd om jonge twijgen van meidoorn te vergaren. Laat deze

twijgen drogen; maak er thee van - zeer heilzaam voor personen die lijden aan suikerziekte.

- Rheuma-lijders kunnen zich als volgt behelpen : laat eieren (met schaal) oplossen in terpentijn, voeg er een koperen cent bij en wacht tot ge een gele brei bekomt. Deze brei met een wolle doek op de zere plaats inwrijven.

- Als een konijn "'t zilte" heeft, - dit zijn pelletjes in de oren (lepels), dan met een pluim, gedrenkt in petroleum de oren instrijken.

- Een schaap dat de "pootziekte" heeft of "enkel" wordt als volgt behandeld : de schoen kort snijden, inwrijven met poeder van blauwe aluin of de poot driemaal daags in bleekwater baden.

- Look is niet goed voor de ogen, en zeker af te raden voor personen die lijden aan speen.

Hier volgen dan enkele hoedanigheden die toegeschreven worden aan look :

" 't Stilt den hoest, en ruymt de borst.
't Verwekt den buyk.
Het dryft taeye maegen-slym.
Het stilt pyn in de leden.
Het verwekt slaep.
Het verwekt de couragie.
Het stilt de pyn in de darmen en 't
colyk.
Het dryft de pisse, steen, en maend-
stonden.

*Het verdryft de geel en water-zucht.
 Het verwarmt de verkoude maeghe.
 Het doordringt de koude taeye vogtig-
 heyd.
 Het opent de verstoppingen.
 Het verdryft winden, wormen en fenyn.
 Het is goed en gezond in spys en mede-
 cyn.
 Look in boom-olie gezoden, en in de
 oore gedruypt, stilt ooren pyn.
 Het sap met azyn in catoen genat, stilt
 tand-pyn.
 Look is niet goed voor de spenen, nog
 voor de bevruchte of zuygende
 vrouwen. "*

Uit : *"Den verstandigen Hovenier"*, uitge-
 geven door Philippe Ginblet, Boekdrukker
 en boekverkoper op de Kournmarkt "In den
 Vlaamschen Bijbel".

In een vorig nummer vermeldden
 we reeds de genezende kracht van wevers-
 bladeren (wegbree of weegbree).

"Den verstandigen Hovenier"
 schrijft hierover het volgende :

*" De bladeren gekneust en met ey-wit ver-
 mengt en op verbrandheyd geleyd,
 verkoelt de zelve en 't geneest.
 Het sap gedronken ruymt de borst van
 fluymen.
 Het sap in de ooren gedaen verdryft het
 gezwel.
 Het sap in den vervuylten mond gehouden
 gencest den zelve.
 Het sap in de oogen gedaen is goed voor
 roode en gezwollen oogen.
 Met het sap gegorgelt en rondom den hals
 gesmeirt, is goed voor een
 zeere kele.*

Het sap in de sistelen gedaen, geneest die.

Het sap met azyn gedronken is goed voor 't bloed-pissen.

Het sap op heete en vierige gezwellen en aposteunen geleyd verkoelt, verdryft, geneest en trekt den brand uyt.

Het zaed in wyn geleyd en gedronken is tot de bovenstaende gebreken ook goed.

Dry wortelen met dry roomers wyn in water gedronken verdryven de tweede en de derden-dagsche kortse.

Het pulver van Wege-bladeren en Aron op de ambeyen gestroyt geneest die.

Den wortel met Betram gepulverifeert en met lauw water in den mond gehouden stilt de tand-pyn.

De bladeren met honing gezoden en op de zweirende vrouweborsten geleyd, geneest die.

Wege-bladeren met zout gestempt en op 't flerecyn geleyd stilt de pyn.

Het gedistileerd water is ook van groote kracht.

De deugt van dit kruyd is wel prysbaer."

G. SCHAECK.

+

+

+

1. VERSLAGEN

- Vijfde statutaire vergadering op 19 januari 1975 in het gemeentehuis te Nevele

De organisatoren waren blij ver-rast toen ze om 15 uur constateerden dat te weinig stoelen waren klaargesteld. De faam en competentie van Prof. Dr. J. VAN ROMPAYE hadden er 80 leden toe aangezet die zondagnamiddag samen te komen in het gemeentehuis van Nevele.

In zijn openingswoord dankte voorzitter J. LUYSSAERT het gemeentebe-stuur van Nevele voor de gastvrijheid.

Op een duidelijke en systema-tische manier sprak Prof. Dr. J. VAN ROMPAYE over "*De heerlijkheid en stede van Nevele*".

Wie nog nare herinneringen had aan de lessen geschiedenis kon die onmiddellijk vergeten tijdens deze boeiende lezing. Inderdaad gedurende ongeveer anderhalf uur kreeg de spreker de volle aandacht van zijn publiek. Omdat Prof. Dr. J. VAN ROMPAYE beloofd heeft in een van onze volgende nummers de tekst van zijn lezing te zullen publiceren, geven we geen samen-vatting. We danken de spreker heel spe-ciaal omdat hij de aanwezige leden weg-wijs heeft gemaakt in dat juridisch-historisch geheel dat de heerlijkheid en stede van Nevele was.

Na het jaarverslag van de voor-zitter dat u in dit nummer kan lezen gaf

penningmeester-secretaris G. SCHAECK een overzicht van de financiële toestand die nog altijd gezond kan worden genoemd. Nochtans was het nodig om het hoofd te kunnen bieden aan de voortdurend stijgende druk- en verzendingskosten het lidgeld voor 1975 te verhogen.

Ons bestuurslid G. DE ROO uit Lotenhulle bood zijn ontslag aan omdat zijn beroepsbezigheden hem helemaal in beslag nemen, maar hij stelde meteen een opvolger voor, dhr. Lucien DE ROO.

We heten dhr. L. DE ROO van harte welkom. Reeds in zijn ledenwerving heeft hij bewezen dat hij het ernstig meent. In dit nummer van ons tijdschrift publiceert hij meteen twee bijdragen.

Bij onze statutaire vergadering hoort roggebrood met "hoofdvlakke".

Tussen pot en pint werden nog contacten gelegd, plannen gesmeed en spookverhalen verteld.

J.L.

- Zondag 2 maart, lezing van dhr. J. VAN DE CASTEELE over "Het burgemeesterschap van Léonce Mulle de Terschueren, zoals C. Buysse het zag en zoals het was"

Reeds in een vorige lezing en publicatie (1) toonde dhr. J. VAN DE CASTEELE een bijzondere aandacht voor de waarheid in het werk van C. Buysse en V. Loveling. Het beeld dat C. Buysse geeft van de Nevelse burgemeester (2) Léonce Mulle de Terschueren kon de spreker niet helemaal aan-

vaarden. Daarom ging hij op zoek in historische dokumenten en foto's naar de echte Mulle de Terschueren. Daaruit blijkt weer eens dat C. Buysse zeker niet als een geloofwaardige eigentijdse getuige kan worden beschouwd. Zoals trouwens ook zijn tante V. Loveling neemt hij een bestaand gegeven waarrond hij gaat dichten en fantaseren.

Vooraleer de spreker de resultaten van zijn speuren en zoeken aan een zeer belangstellend publiek meedeelde, las dhr. VIERSTRAETE de novelle "*Meneer de Burgemeester*" van C. Buysse. We danken nog eens speciaal dhr. VIERSTRAETE omdat hij NTG-regisseur en acteur J. DEMEDTS heeft willen vervangen, die op het laatste ogenblik wegens griep het bed moest houden.

We menen dat dhr. J. VAN DE CASTEELE met zijn bijzonder gevoel voor het detail en zijn onverdroten ijver bij het zoeken van dat detail, de geknipte persoon is om de speurtocht naar de waarheid bij de Nevelse auteurs Buysse en Loveling voort te zetten.

Dat was trouwens ook de mening van ongeveer 50 aanwezige leden.

- (1) Lezing tijdens de vierde statutaire vergadering op 14 januari 1973 door dhr. J. VAN DE CASTEELE over "Het Rusthof te Vosselare : zoals het was en zoals C. Buysse het zag".
J. VAN DE CASTEELE : *Twee identificaties in Virginie Lovelings Herinneringen, in Monografieën van de Heemkundige Kring "Het Land van Nevele", II, Confrontaties met Virginie Loveling, 1974, blz. 45-76.*

- {2} J. TAELEMAN, *Cyriel Buysse "Verslagen over den Gemeenteraad van Nevele" in Monografieën van de Heemkundige Kring "Het Land van Nevele", I, Het Literaire Leven in "Het Land van Nevele", 1972, blz. 33-121.*

J.L.

+

+

+

- ACTIVITEITSVERSLAG 1974

1. Voordrachten

- Zondag 20 januari 1974, Nevele, gemeentehuis, 5e statutaire vergadering. Spreker : Prof. Dr. R. Tavernier : "Het Landschap in het Land van Nevele". De voordracht werd verhelderd met kaarten en plattegronden. Jaarverslag van de voorzitter en financieel verslag van de penningmeester. De aanwezige leden werden vergast op roggeboterhammen met "hoofdvlakke".
- Zondag 17 februari 1974, bezoek aan het Stadsmuseum van Deinze o.l.v. ir. Moerman.
- Vrijdag 29 maart 1974 hield onze voorzitter E.H. Frans Michem in Landegem een lezing : "Hoe maak ik mijn familie-stamboom op". De lezing werd geïllustreerd met enkele modellen van stamboom.
- Zondag 1 december 1974 sprak P. van der Linden in Meigem over : "St.-Niklaas vroeger en nu". De lezing werd geïllustreerd met dia's.

2. Wandelingen

- Zondag 5 mei 1974 wandeling naar Bachtelkouter, Meigemkouter en Oostbroek door de gemeenten Vosselare, Bachte-Maria-Leerne, Meigem en Nevele. De leiding werd toevertrouwd aan ons bestuurslid M. Michiels (Vosselare). Na de wandeling werden de 60 wandelaars vergast op koffie in het lokaal van de schuttersgilde St.-Sebastiaan in Nevele.

- Zondag 6 oktober 1974, wandeling naar de Kranepoel in Bellem-Aalter. 108 wandelaars vertrokken aan het station van Hansbeke voor een enige herfstwandeling naar de Kranepoel. Ons bestuurslid R. Leenknecht leidde niet alleen deskundig de groep maar hij bezorgde ook aan elke deelnemer een tekst met merkwaardige gegevens over de wandelroute. De wandelaars werden vergast op koffie en koeken.

- Zondag 24 november, wandeling in Poeke. Ons bestuurslid Juf. I. Buysse en ons medelid dhr. J. Van de Castele leidden ons in het spoor van G. Gezelle. Wie het artikel van J. Van de Castele heeft gelezen over "Hendrik Van Doorne : de Poekese Gezelle-discipel", weet dat Gezelle graag naar Poeke kwam. Na een bezoek aan van Doornes huis en tuin trokken de wandelaars naar van Doornes bos op het grondgebied Aalter. Vandaar ging het voorbij het kasteel en park weer naar Poeke. In het zaaltje van de pastorij stond ondertussen de koffie te dampen.

3. Tentoonstellingen

- 2 en 3 juni, museum Rietgaverstede, Nevele. Ons bestuurslid dhr. A. Janssens, conservator van het museum, organiseerde tijdens de pinksterkermis een fototentoonstelling "Nevele van de achttiendaagse veldtocht tot aan de bevrijding". De tentoonstelling genoot een grote belangstelling, ruim duizend kijkklustigen stapten het museum binnen.

- 1, 2 en 3 november 1974, Parochiaal Centrum Landegem. Door de Landegemse leden werd een fototentoonstelling georganiseerd "Landegem vroeger en nu". De organisatoren stelden een 150 oude dorpszichten tentoon, meestal van voor of kort na de eerste wereldoorlog. Enkele foto's kwamen uit privé-verzamelingen. Als contrast met Landegem vroeger werden enkele treffende dorpsbeelden nu gefotografeerd. Landegem is er zeker niet mooier op geworden. Een 400-tal bezoekers slenterden langs de foto's.

+

+

+

2. AANKONDIGINGEN

- Tijdens de paasvakantie start onze rally voor de schoolgaande jeugd van 10 tot 16 jaar die het land van Nevele bewoont. Deelnemingsformulieren zullen verspreid worden in de scholen en via de jeugdbewegingen. Ook bij het bestuur kunnen deelnemingsformulieren worden verkregen.

Nuttige en waardevolle prijzen zijn aan de wedstrijd verbonden.

- Op zondag 13 april 1975, om 14u.30',
vertrekken we aan de kerk van Lotenhulle
voor een "Boswandeling". De wandeling
wordt geleid door ons bestuurslid dhr.
Lucien DE ROO uit Lotenhulle, terwijl de
kaart wordt verzorgd door dhr. G. SCHAECK.

- Op vrijdag 24 april spreekt om 20 u. in
het Parochiaal Centrum Landegem pater
P. DE BRABANDERE over "*Waarde en Onwaarde
van de Parapsychologie*". Het wordt een
boeiende voordracht over proeven met ani-
misme, spiritisme, enz.

- In de loop van de maand mei wordt de
honderdste verjaardag van het overlijden
van Rosalie LOVELING herdacht. Prof. Dr.
A. VAN ELSLANDER zal de herdenkingsrede
uitspreken, terwijl enkele leerlingen
van de jongensschool van Hansbeke ge-
dichten zullen voordragen.

+

+

+

3. VARIA

- Een boek van ons medelid André DE KE

    Zo pas verscheen "*Toespijs*",
het nieuwste werk van ons medelid A.
DE KE uit Baarle-Drongen.

    Het is een boekje humoristische
schetsen, geschreven met een ietwat on-
deugende glimlach. Tal van aktuele onder-
werpen worden door de auteur pittig en
raak op de korrel genomen, zoals de be-
lastingsbrief, de index, de statistieken,

het aardgas, de nieuwjaarsbrief, de kollekte, het wonderkind.

Het werkje wordt ingeleid door Miel KERSTEN, voorzitter van de *Kat. Veren. Oostvl. Schrijvers*. Het is prettige lektuur voor iedereen. Een gezonde toespijs bij de ernst van het dagelijks leven.

Wie een genaamtekend exemplaar verlangt stort 100 fr. op rekening nr. 000-0880238-60 van André DE KE, Drongen. De auteur werd geboren te Aalter en is korrespondent van de *Gazette van Detroit*. Hij schreef vele teksten voor diverse radioprogramma's en publiceerde volgende werken : *Rusthuis Bergmans; De Fabriek; Mijn jeugd onder de Toren; De eerste tocht in het Heelal; Er groeide geen onkruid*.

Graag bevelen we het werk van ons medelid aan.

- Van wijlen Dr. E. SABBE, in leven erealgemene Rijksarchivaris, verscheen zopas "*De Belgische Vlasnijverheid*".

Bij het overlopen van de inhoudstafel valt op dat zowel voor de vlasnijverheid in het algemeen als voor de vlasnijverheid in het land van Nevele het werk van bijzondere betekenis is.

Volgende gemeenten uit ons werkgebied, die een belangrijke rol hebben gespeeld in de vlas- en linnennijverheid, komen in het werk ter sprake : Pachte-Maria-Lerne, Hansbeke, Landegem, Lotenhulle, Meigem, Nevele, Vinkt en Vosselare.

Het boek beslaat twee delen en omvat 1054 bladzijden. In het eerste deel worden achtereenvolgens volgende onderwerpen behandeld : de middeleeuwen, de zuidnederlandse vlasnijverheid gedurende de XVIe eeuw; van de herleving (einde van de XVIe eeuw) tot het Verdrag van Utrecht (1713). In het tweede deel komen volgende onderwerpen aan bod : het Oostenrijks Tijdvak; van het Frans Tijdvak tot het opkomen van de mechanische vlasspinnerij; de ondergang.

Bijlagen, een register en een kaart sluiten het werk af.

De twee volumes kosten 900 fr. samen en kunnen besteld worden bij het Nationaal Vlasmuseum, Stadhuis, 8500 Kortrijk.

- De Jeugdwooning van Cyriel Buysse eindelijk verkocht

De verkoping van de jeugdwooning van Cyriel Buysse heeft reeds in verscheidene kranten veel inkt doen vloeien.

De gemeenteraad heeft er vroeger een hele zitting aan gewijd maar de woning bleef "te koop".

Eindelijk is de kogel door de kerk, de nieuwe eigenaar is het *Ministerie van Nederlandse Cultuur*. De woning zal opgeknapt worden en het ministerie zal er een afdeling voor letterkunde onderbrengen. Zo krijgt de jeugdwooning van C. Buysse eindelijk een waardige literaire bestemming, wat de Buysse-vrienden tot vreugde zal stemmen.

A.J.

I N H O U D

	<u>Blz.</u>
A. BAUWENS, Teentjesterting te Meigem.	4- 5
A. JANSSENS, De Nevelse Weekmarkt	6-11
L. DE ROO, Dorpschets van Lotenhulle.	12-16
E. T'HOOF, Ant. Van Hoecke	17-20
G. SCHAECK, Volksgeneeskunde. . . .	21-24
KRONIEK -	25-28
Aktiviteitsverslag.	28-30
Aankondigingen.	30-31
Varia	31-33
INHOUD.	34

Retrospectieve Ant. J. Van Hoecke

HEEMKUNDIGE KRING "HET LAND VAN NEVELE"

Voorzitter J. LUYSSAERT
Veldestraat 8
9841 Merendree

Ondervoorzitter F. MICHEM
Heerdweg 13
9806 Vinkt

Sekretaris-
Panningmeester G. SCHAECK
Vosselarestraat 16
9840 Landegem
P.R. 000-0627981-03

Archivaris J. VANDEVELDE
Stationstraat 113
9840 Landegem

Redaktie-
sekretaris J. LUYSSAERT
Veldestraat 8
9841 Merendree

Bestuursleden : A. BAUWENS, Meigem
I. BUYSSE, Poeke
L. DE ROO, Lotenhulle
O. D'HOOGHE, Nevele
A. JANSSENS, Nevele
R. LEENKNECHT, Hansbeke
M. LOOTENS, St.-Martens-
Leerne
A. MARTENS, De Pinte
M. MICHIELS, Vosselare
J. TAELEMAN, Landegem

Verantwoordelijke uitgever :

J. LUYSSAERT
Veldestraat 8
9841 Merendree